အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံးခေါ် ကဝိသေတ္တုမဥ္ဇူသာကျမ်း လေ့လာချက်

သီတာအောင်[*]

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ဦးအောင် စီရင်ရေးသားသည့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး လျှောက်ထုံး ခေါ် ကဝိသေတ္တုမဥ္ဇူသာကျမ်းကို လေ့လာထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် ရှေးပညာရှင်ကြီးများ၏ အဆိုအမိန့်များကို ကိုးကား၍ ဘိုးတော်ဘုရား မေးတော်မူသမျှကို စကားပုံ၊ စကားစဉ်တို့ဖြင့် တင်လျှောက်သော ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦး၏ လျှောက်ထုံးများကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်လေ့လာပါသည်။ ဦးပေါ်ဦး၏ လျှောက်ထုံးများထဲမှ မြင်းစုဝန် ဦးမြတ်ထင်ကို ငယ်စဉ်ကပင် ထမ်းရွက်ဖူးသူဖြစ်၍ ကျေးဇူးရှိသည့်အတွက် ချီးမြှောက်ထိုက်ကြောင်းနှင့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးက သံတော်ဦးတင်ကြောင်း လျှောက်ထုံး၊ ယိုးဒယားက ပြန်လာရသော အရေးအကြောင်းတွင် ခွေးလောင်းဖြစ်၍မကြုံနိုင်ဟု သံတော်ဦး တင်ကြောင်း လျှောက်ထုံးနှင့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးကို ရာဇဝတ်တော်နှင့် သိန္နီသို့ ပို့သည်ကို ပြဆိုခြင်းအကြောင်း လျှောက်ထုံး ၃–ခုကို အကြောင်း အရာပိုင်းနှင့် အရေးအသားပိုင်း ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ – ***လျှောက်ထုံး၊ စကားသံ၊ စကားလုံး၊ စကား အသုံးအနှုန်း။***

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းပါ လျှောက်ထုံးကျမ်းများသည် မြန်မာစာပေလောကတွင် တန်ဖိုး ရှိသော၊ အလေးထားသင့်သော စာပေများဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ လျှောက်ထုံးကျမ်း များသည် မြန်မာမင်းတို့က ပညာရှိအမတ်ကြီးများအား တိုင်းရေးပြည်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေးအဖြာဖြာကို မေးမြန်းသည်တို့ကို အမတ်ကြီးများက ကျမ်းဂန် စာပေအကိုးအကားများဖြင့် လျှောက်တင်ချက်များကို မှတ်တမ်းတင်ထားသောကျမ်းများ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးမြန်မာမင်းတို့၏ အုပ်ချုပ်ပုံနည်းနာများကို သိခွင့်ရပါသည်။ တိုင်းရေးပြည်မှု၌ မိမိတို့သဘောတစ်ခုတည်းနှင့် မဆုံးဖြတ်ဘဲ ပညာရှိမှူးမတ်များနှင့် တိုင်ပင်လေ့ရှိပုံကို သိရပါသည်။ ပညာရှိမှူးမတ်များအနေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဘုရင်ကို တည့်မတ်ထိန်းကွပ်ပေးရသည့်နေရာမှ ပါဝင်ရသူများ ဖြစ်သည့်အလျောက် ပင်ကိုဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ထက်မြက်မှု၊ စာပေကျမ်းဂန် လေ့လာ

[*] ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ကလေးတက္ကသိုလ်

တတ်ကျွမ်းမှု၊ တည့်မတ်မှန်ကန်သော စိတ်ထားရှိမှု ဆိုသည့် အရည်အသွေးများ ရှိရကြောင်း သိရပါသည်။ ပညာရှိအမတ်များအနေနှင့် မည်သည့်ဘက်မျှ မျက်နှာမလိုက်၊ အဂတိမလိုက်စားဘဲ တိုင်းပြည်မျက်နှာကိုကြည့်၍ အကြံပြုပေးပုံတို့မှာ လေးစားဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ ရှေးမြန်မာပညာရှိအမတ်များ၏ အရည်အချင်းနှင့် စိတ်ကူးစေတနာတို့ကို ခံစားရရှိနိုင်ပါသည်။ ပညာရှိကို နေရာပေးသော မြန်မာမင်းတို့၏ သဘောထားမှာလည်း နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ မင်းနှင့်ပညာရှိမှူးမတ်တို့ ချစ်ခင်ရင်းနှီးစွာဖြင့် အပြန်အလှန် နားလည်ခွင့်လွှတ်ကြသည့် ဆက်ဆံရေးကို ဖတ်ရသည်မှာ ပရိသတ်အား ကြည်နူးစိတ်၊ နှစ်သက်စိတ် ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၊ မြန်မာ့အတွေးအခေါ်၊ မြန်မာ့စိတ်ဓာတ်တို့ကို ခံစားရရှိနိုင်သည့် အဖိုးတန်စာပေများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုလျှောက်ထုံးစကားပြေများထဲမှ ဦးပေါ်ဦး၏ လျှောက်ထုံးကျမ်း ၃–ပုဒ်ကို အကြောင်းအရာပိုင်း၊ အရေးအသားပိုင်းမှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁။ လျှောက်ထုံးစကားပြေ ဟူသည်

မြန်မာစာပေသမိုင်း၌ လျှောက်ထုံးစကားပြေကျမ်းများသည် မြန်မာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများနှင့် ဆက်စပ်ပြီး ပေါ်ပေါက်လာသည့် စကားပြေများပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာစာပါမောက္ခ ဦးမောင်မောင်ကြီးကလည်း–

> "ရှေးမြန်မာမင်းတို့လက်ထက်က ဘုရင်များသည် ပညာရှိအမတ်ကြီးများနှင့် တိုင်ပင်လိုသောကိစ္စများ၌ တိုင်ပင်လေ့ရှိသည်။ ဘုရင်ကတိုင်ပင်၍ အမတ်ကြီးများက လျှောက်ထားသောအခါ ထုံးပုံသာဓကများနှင့် လျှောက်ထားလေ့ ရှိသည်။ ထိုလျှောက်ထုံးများကို ဝန်ထောက်များ၊ စာရေးတော်ကြီးများက မှတ်သား၍ ရွှေတိုက်တော်တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားလေ့ ရှိသည်။ ညီလာခံတွင် ထိုလျှောက်ထုံးများကို ကြားနာကြသော ပညာရှိမှူးမတ်တို့ကလည်း မှတ်သား၍ အဆင့်ဆင့် ပြောကြားလေ့ ရှိသည်။"[၁]

ဟူ၍ လျှောက်ထုံးသဘာဝကို ဖော်ပြခဲ့ပေသည်။

---

[၁] မောင်မောင်ကြီး၊ ဦး၊ ၁၉၈၃၊ ၁၅၄။

ရှေးဦးစွာ လျှောက်ထုံးနှင့်ပတ်သက်ပြီး မြန်မာအဘိဓာန်နှင့် မြန်မာအင်္ဂလိပ် အဘိဓာန်တို့တွင်–

> "လျှောက်ထုံး– ရှေးခေတ် မှူးမတ်ပညာရှိတို့၏ မှတ်သားဖွယ် လျှောက်ထားချက်"[၁]

> "လျှောက်ထုံး– //6 au? thò*ũ* thcompilation of learned discourses or memorable sayings presented to the king by scholars or ministers"[၂]

ဟု ပြည့်ရှင်မင်းအား လျှောက်ထားသည့် ပညာရှိမှူးမတ်တို့၏ လမ်းညွှန်စကားများ သို့မဟုတ် မှတ်သားဖွယ် အဆိုအမိန့်များ ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ထားပါသည်။

အလားတူ မြန်မာစာသုတေသနဂျာနယ် အတွဲ–၂ တွင်–

> "လျှောက်ထုံး ဟူသည်ကား ရှေးမြန်မာမင်းများအား မှူးမတ် ပညာရှိတို့က အကြောင်းအရာ မှုခင်းတစ်ရပ်နှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်သားဖွယ် အကျိုးအကြောင်း အစဉ်အလာ လျှောက်ထားချက် များဖြစ်သည်။ မည်သို့ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အကျိုးအကြောင်း အဆိုးအကောင်းကို အကိုးအကား အထောက်အထားများဖြင့် ဆင်ခြင်ချင့်တွက် လျှောက်ထားချက်များ ဖြစ်သည်။"

ဟူ၍ လျှောက်ထုံး၏သဘောကို ဖွင့်ဆိုပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် လျှောက်ထုံးစကားပြေဆိုသည်မှာ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ပညာရေး အသိအမြင် ဗဟုသုတတိုးပွားရေးတို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှင်ဘုရင် သို့မဟုတ် တိုင်းပြည်အကြီးအကဲတို့၏ မေးမြန်းချက်များကို မှူးမတ်ပညာရှိ၊ ရဟန်းပညာရှိတို့က အကြောင်းသင့်၊ အကျိုးသင့် ပြန်လည်ဖြေရှင်း လျှောက်ထားပုံများကို စကားပြေ အရေးအသားဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားချက်များပင် ဖြစ်သည်။

၂။ ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး

အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးနှင့် ဘိုးတော်ဘုရားတို့၏ ဆက်စပ်ပတ်သက်မှုကို ရာဇဝင် များ၌ မတွေ့ရသော်လည်း မော်ဘီဆရာသိန်းကြီး ရေးသားသော ပါးစပ်ရာဇဝင် စာအုပ်တွင်လည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ တွေ့ရှိရပါသည်။ မော်ဘီဆရာသိန်းကြီး၏

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၁၊ ၃၅၂။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၁၊ ၄၆၉။

စာစုများကို လေ့လာကြည့်သောအခါ အကြမ်းအားဖြင့် သုံးမျိုး သုံးစား တွေ့ရပါသည်။

မော်ဘီဆရာသိန်းသည် အထက်အညာတစ်ခွင်သို့ လှည့်လည်ရင်း ရှေးမှီပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမှတ်အသားများကို ကြားနာစုဆောင်းရာမှ ပါးစပ်ရာဇဝင်စာအုပ်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ထိုပါးစပ်ရာဇဝင်စာအုပ်တွင် ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် ငယ်ကျွန်များအကြောင်းကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ပါးစပ်ရာဇဝင်တွင် ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် မင်းမှုထမ်း၊ ငယ်ကျွန်များ ဆက်ဆံရေးများကို တွေ့ရသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားက မိမိလက်ထက်၌ အဖြစ်အပျက်များကို ရာဇဝင်၌ မဖော်ပြရာဟု ဆိုထားသည်။ ရာဇဝင်တွင်မပါသော အကြောင်းအရာများကို ပါးစပ်ရာဇဝင်၌ တင်ပြထားပါသည်။ ပါးစပ်ရာဇဝင်တွင် ဘိုးတော်ဘုရားကို မင်းတစ်ပါးအဖြစ်မမြင်ဘဲ လူထဲက လူသားတစ်ဦးအဖြစ် မြင်ထားပါသည်။

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၇၅၂ ခုနှစ် မှစ၍ ခရစ်နှစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ် သီပေါမင်းပါတော်မူသည်အထိ နှစ်ပေါင်း ၁၃၀–ကျော်ကာလကို ကုန်းဘောင်ခေတ်ဟု ခေါ်လေသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည့် အလောင်းမင်းတရားကြီး ဦးအောင်ဇေယျနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့တွင် သားတော် ၆ ပါး ရှိသည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် သားတော်များကို အလွန်ချစ်ခင်၍ ထီးနန်းရေးရာ ရှုပ်ထွေးမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် ငါမရှိသည့်နောက် ငါ့သားတော်များသည် ထီးနန်းကို ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် ဆက်ခံရန် မိန့်မှာတော်မူခဲ့သည်။ အလောင်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံပြီးနောက် သားတော်ကြီး နောင်တော်ကြီး ထီးနန်းဆက်ခံသည်။ ခမည်းတော်၏ဆန္ဒအတိုင်း ညီတော် မြေဒူးမင်းသားကို အိမ်ရှေ့စံ ထားတော်မူသည်။ ညီတော် မြေဒူးမင်းသား ထီးနန်းဆက်ခံပြီးလျှင် ဆင်ဖြူရှင်ဘွဲ့ကို ခံယူတော်မူသည်။ ထိုမင်းနှစ်ပါးအပြင် အမြင့်မင်း၊ ဗဒုံမင်း (ခေါ်) ဘိုးတော်ဘုရား၊ ပုခန်းမင်း၊ ပင်းတလဲမင်းဟူ၍ လေးပါး ကျန်ရှိသည်။ ဆင်ဖြူရှင်မင်းသည် ခမည်းတော်၏ဆန္ဒကို မလိုက်နာဘဲ သားတော် စဉ့်ကူးမင်းကို အိမ်ရှေ့စံ ပေးတော်မူသည်။ စဉ့်ကူးမင်းနန်းတက်သောအခါတွင် ဘထွေးတော် အမြင့်မင်းကို မသင့်သောအကြံကို ကြံစည်သည်ဟု ဆိုကာ ကွပ်မျက်စီရင်တော်မူသည်။ အခြားဘထွေးတော်များကိုလည်း အဝေးသို့ နှင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့် ဗဒုံမင်း ခေါ် ဘိုးတော်ဘုရားသည် မင်းသားဘဝတွင် ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေခဲ့ရသည်။ မောင်ပေါ်ဦးက မန်းကျည်းရွက်နု ရောင်းရသည်။ မောင်မြတ်ထင်က ဝန်းဖော်ကောင်းတုံရောက် လှေထိုးလိုက်၍ ကျွေးမွေးရသည်။ မိဖုရားကြီး မလွန်းမယ်က ဝါကြိတ်၊ ဝါဖန်၊ ဗိုင်းငင်၊ ချည်ချ၊ ယက်ဖောက်ယောက်၊ ရက်ကန်းယက်၊ ချည်စာဖီး၊ ချည်စာနယ်အလုပ်များကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြရသည်။

ထိုသို့အားဖြင့် ဘိုးတော်ဘုရားသည် ၉-နှစ်တိုင်တိုင် ဆင်းဆင်းရဲရဲ နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ သူ၏ငယ်ကျွန်တော်များသည် ဘိုးတော်ဘုရား အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောအခါ ချီးမြှင့်မြှောက်စားခြင်း ခံခဲ့ရသည်။ ကျော်ရွေးသည် မြေထဲမြို့စား ရန်ကုန်ဝန်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ မောင်ပေါ်ဦးသည် မင်းတိုင်ပင် အတွင်းဝန် လွှတ်တော်ဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ မောင်မြတ်ထင်သည် သက္ကပတ်မြင်းဝန်၊ လွှတ်တော်ဝန်၊ လွှတ်တော် အတွင်းဝန်ရာထူးဖြင့် သူကောင်းပြုခြင်း ခံရသည်။

အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးသည် ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက်သာမက ဘကြီးတော်ဘုရား လက်ထက်တိုင်အောင် ပညာရှိအမတ်ကြီးအဖြစ် ခစားထမ်းရွက်ပြီး အခါအားလျော်စွာ လိုအပ်သလို အကြံပြု လျှောက်တင်ရသည်။ ဦးပေါ်ဦးသည် ဉာဏ်ပညာကြီးရုံသာမက အချိန်အခါ၊ အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဖန်တီးလျှောက်တင်တတ်သောကြောင့် ဒုက္ခနှင့်တွေ့သူများကိုလည်း ကယ်တင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဘိုးတော်ဘုရား ဒေါသဖြစ်ချိန်တွင်လည်း ဒေါသပြေပြီးလျှင် စိတ်ကြည်လင်လာအောင် လျှောက်တင်နိုင်သည်။ မိမိပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မှူးမတ်များကိုလည်း ဘုရင်မင်းမြတ်က အမျက်တော်ရှိသောအခါ အမျက်ပြေအောင် လျှောက်တင်နိုင်စွမ်း ရှိသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားသည် ဦးပေါ်ဦးပြောသမျှကို ဖွဲမယူဘဲ ပြုံးတော်မူကာ ခွင့်လွှတ်ထားလေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံလည်း စိတ်အငြိုးတော်ပြေစေရန် ဦးပေါ်ဦးအား မေးခွန်းများထုတ်၍ ဖြေကြားလျှောက်တင်စေသည်။ ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံးကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အရှင်သခင်နှင့် ငယ်ကျွန်တို့သည် ဆင်းရဲချိန်တွင်လည်း အတူတူ မျှဝေခံစားခဲ့ကြသည်။ အရှင်သခင် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောအချိန်တွင်လည်း ငယ်ကျွန်များကို မမေ့ဘဲ မိမိအပါးတွင် မြှောက်စားချီးမြှင့်ထားသည်။ ငယ်ကျွန်တို့ကလည်း ဆင်းရဲစဉ်က နစ်နာခံ၍ ခစားသကဲ့သို့ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောအခါတွင်လည်း မိမိတို့၏စွမ်းအားရှိသလောက် ဘိုးတော်ဘုရားအား လုံခြုံအောင် ကာကွယ်ပေးကြသည်။ အကြံကောင်း ဉာဏ်ကောင်းများ ပေးကြသည်။ အခက်အခဲပြဿနာများနှင့် ကြုံတွေ့သောအခါတွင်လည်း ဖြေရှင်းပေးလေ့ရှိကြသည်ကို ကြည်နူးဖွယ် ခံစားသိရှိရပါသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားက မိမိလက်ထက်တွင် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးအား အလွန်အမင်း မြှောက်သွားမည်စိုး၍ လွန်လွန်ကျူးကျူး မချီးမြှင့်ခဲ့သော်လည်း သားတော်များလက်ထက်တွင် သူ့ထက်ပို၍ မြှောက်စားချီးမြှင့်ရန် မှာကြားခဲ့သည်ဟု သိရှိရပါသည်။

အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ လျှောက်ထုံး ခေါ် ကဝိသေတ္တုမဉ္ဇူသာကျမ်းကို စာတော်ပြန်ဆရာသိန်း စီမံရေးသားခဲ့သည်။ ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ ဟူ၍ နှစ်တွဲ ပြန်လည်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၃။ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး လျှောက်ထုံးခေါ် ကဝိသေတ္တာမဉ္ဇူသာကျမ်းလေ့လာချက်

ပညာရှိအမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး လျှောက်ထုံး ဟူ၍ ရေးသူမဖော်ပြဘဲ ထုတ်ဝေသည့် ခုနှစ်လည်း မပါသော စာအုပ်တွင်မူ စာတစ်အုပ်တည်း၌ပင် ပထမတွဲ၊ ဒုတိယတွဲ၊ တတိယတွဲဟု ၃–ပိုင်း ခွဲခြားတင်ပြထားသည်။ ပထမတွဲတွင် ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက်၌ လျှောက်တင်သော လျှောက်ထုံးများကို ဖော်ပြထားသည်။ ဒုတိယတွဲတွင် ဖန်နန်းရှင် ခေါ် ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက်၌ လျှောက်တင်သော လျှောက်ထုံး များကို ဖော်ပြထားသည်။ တတိယတွဲတွင် ဘကြီးတော်ဘုရား၏ညီတော် ကုန်းဘောင်မင်း လက်ထက်တွင် လျှောက်ထားသော လျှောက်ထုံးနှင့် မင်းကြီးအား အမတ်ကြီးက ဆက်သွင်းသော ဘုန်းတော်ဘွဲ့၊ ရာသီဘွဲ့ ကဗျာများနှင့်အတူ ဘိုးသူတော်ဦးမင်း၏ ကဗျာများကို ပေါင်းစည်းတင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင်မူ ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက်တွင် လျှောက်တင်သော လျှောက်ထုံးများအနက်မှ လျှောက်ထုံး ၃–ပုဒ်ကို လေ့လာတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၁။ မြင်းစုဝန်ဦးမြတ်ထင်ကို ငယ်စဉ်ကပင် ထမ်းရွက်ဖူးသူဖြစ်၍ ကျေးဇူးရှိသည့် အလိုက် ချီးမြှောက်ထိုက်ကြောင်းနှင့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးက သံတော်ဦး တင်သော အကြောင်း

၃၊ ၁၊ ၁။ အကြောင်းအရာပိုင်း လေ့လာချက်

အဆိုပါလျှောက်ထုံးသည် ဘိုးတော်ဘုရား၏ ငယ်ကျွန်များနှင့် ပတ်သက် နေသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား ဆင်းရဲစဉ်က အတူနေခစားထမ်းရွက်၍ လုပ်ကျွေးပြုစု ခဲ့သော ကျွန်တော်များသည် ဘိုးတော်ဘုရား အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သောအခါ ရာထူးဘွဲ့ထူးများ ချီးမြှင့်ခံခဲ့ရသည်။ ဦးကျော်ရွှေသည် ရန်ကုန်မင်းကြီးရာထူးကို ခန့်ထားခံရသည်။ ဦးပေါ်ဦးသည် ရဲတိုက်အတွင်းဝန်မင်းကြီး ရာထူးကို ရရှိသည်။ ငမြတ်ထင်မှာမူ ဘိုးတော်ဘုရား အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်စဉ်တွင် အဝေးသို့ ရောက်နေ ရာမှ အကျိုးအကြောင်းသိရှိပြီး မိမိယာခင်းမှ ဖရုံ၊ ဖရဲ စသော အသီးများကို တောင်းကြီးများနှင့်ထည့်၍ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားနှင့် မိဖုရားကြီး ထံသို့ ငမြတ်ထင်ဝင်ရောက်ခစားသောအခါ ဘိုးတော်ဘုရားက–

> "မြတ်ထင်သည် အိမ်တော်မှာစံစဉ်ကတည်းက ပြန်သွားသည် ကြာအားကြီးလှပေတကား။ လူများ သို့လောက်မိုက်တော့ အလိုက် မသိအောင် ဖြစ်တော့သည်။ အကယ်ဆိုလျှင် ကိုယ်၏သခင် မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်ကိုကြားက အပါးတော်သို့ လာရောက်

> သင့်သည်။ မောင်မင်း ပြန်သွား၍ အပါးတော်မှာ ကျန်ရစ်သူ ကျော်ရွှေးနှင့် ပေါ်ဦးတို့မှာ ရာထူးဌာနန္တရအသီးသီး ရကြကုန်ပြီ။ မောင်မင်းလည်း ထိုသူများကဲ့သို့ အပါးတော်တွင် ယခင်ကတည်းက ရှိခဲ့လျှင် သေနာပတိဝန်ကြီး မခန့်ရပါလား”[၁]

ဟု အပြစ်တင် ပြောဆိုတော်မူသည်။ ရွှေချိန် အခွက် ၁၀–ဆု ပေးသနားတော်မူပြီးလျှင် နေရပ်သို့ပြန်ရန် ခွင့်ပေးတော်မူသည်။ ငမြတ်ထင်လည်း ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးက ‘သင့်အား ဝန်ကြီးမခန့်ရလေသလား’ ဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်ကို စွဲမှတ်ထားပြီးလျှင် ရွှေချိန်ခွက်(၁၀)ကို စလွယ်၊ နားဒှောင်း၊ ဖောင်း၊ ထီးတို့ လုပ်ဆောင်ပြီးလျှင် ဝန်ကြီး အဆောင်အယောင်များကို ဝတ်ဆင်၍ လွှတ်တော်သို့တက်၍ နေလေသည်။ ရဲတိုက် အတွင်းဝန် ဦးပေါ်ဦးသည် ငမြတ်ထင်ကို မြင်လျှင် သူငယ်ချင်းမှန်း သိသော်လည်း ပရိယာယ်ဖြင့် မသိဟန်ဆောင်နေသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားလည်း ငမြတ်ထင်ကိုမြင်လျှင် ‘ငါနှင့်နီးက ဝန်ကြီးမခန့်ရလေသလား’ ဟု ပြောသည်ကို အဟုတ်ထင်မှတ်နေဟန် တူသည်ဟု ဆိုကာ ငမြတ်ထင်အား ခေါ်ယူမေးမြန်းသည်။ ငမြတ်ထင်လည်း ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း လျှောက်တင်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ဘိုးတော်ဘုရားက အတွင်းဝန် အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးအား–

> “ပေါ်ဦး မြတ်ထင်သည် အိမ်တော်တွင် စံဆဲအခါကတည်းကပင် ငါအရှင်၏အကျိုးကို သယ်ပိုးရွက်ဆောင်ဖူးသည်။ ရာထူးကို အလိုရှိက ပေးထိုက်လှတော့သည်ပင်။ သို့ဖြစ်၍ မြတ်ထင် အရှူးနှင့် အဘယ်ရာထူးမှ သင့်လျော်မည်နည်း”[၂]

ဟု မေးတော်မူသည်။ ထိုအခါ ဦးပေါ်ဦးက ‘သခင်မြင့်က ကျွန်တင့်ပြန်သည်’ အလျောက် ချီးမြှင့်မြှောက်စားထိုက်ပါသည်။ ‘မြင်းစုဝန် ခန့်သင့်ပါကြောင်း’ ဟု ပြန်လည် လျှောက်တင်သည်။ အထက်ပါ လျှောက်ထုံး၏ အကြောင်းအရာပိုင်းကို ကြည့်လျှင် ငယ်ကျွန်တစ်ဦးဖြစ်သော ငမြတ်ထင်၏ ဖြူစင်ရိုးသားမှု၊ အရှင်သခင်ကို လုပ်ကျွေးမှု၊ အရှင်သခင်ကို ယုံကြည်အားထားမှု၊ အားကိုးမှု ဆိုသည့် စရိုက်သဘာဝများကို တွေ့ရပါသည်။ ငမြတ်ထင်သည် ကောင်းတုံတိုင်အောင် လေ့ထိုးလိုက်၍ လုပ်ကျွေးခဲ့သူ ဖြစ်သော်လည်း မင်းဖြစ်စဉ်၌ အဝေးသို့ရောက်နေသည်။ သိလိုက်သည်နှင့် တွန့်ဆုတ် ကြောက်ရွံ့မနေဘဲ ချက်ချင်း လိုက်လာခဲ့သည်။ အရှင်သခင်အပေါ်တွင် ယုံကြည် အားကိုးစိတ်ကို တွေ့ရသည်။ အရှင်သခင်က ပြောလိုက်သည့် စကားတစ်ခွန်းကို

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၃။

[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၄။

အရိုးသားဆုံးအမြင်နှင့် စွဲမြဲစွာ ခံယူပြီးလျှင် ဝန်ကြီးဝတ်စုံများကို ချုပ်လုပ်ဝတ်ဆင်၍ လွှတ်တော်သို့ တက်ရဲသည်အထိ ယုံကြည်စိတ်နှင့် ရဲဝံ့စိတ် ရှိခဲ့သည်။ တစ်ဖက်မှာလည်း အရှင်သခင်ဖြစ်သော ဘိုးတော်ဘုရား၏ အထွတ်အမြတ်ရောက်သည့်တိုင် ငယ်ကျွန်များကို မမေ့မလျော့၊ လိုက်လှဲဝမ်းသာစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံပြီးလျှင် ချီးမြှင့်မြှောက်စားတတ်ပုံတို့ကို တွေ့ရသည်။ ငယ်ကျွန် ငမြတ်ထင်၏ အပြုအမူသည် ရှင်ဘုရင်တစ်ဦးအနေဖြင့်ကြည့်လျှင် ရဲလွန်းသည်ဟု ဆိုသော်လည်း အပြစ်မယူဘဲ ခွင့်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ ငမြတ်ထင်၌ အဆောင်အယောင် အခမ်းအနား မရှိသော်လည်း ရာထူးကိုအလိုရှိက ပေးထိုက်သူဟု ယူဆကာ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မင်းတို့ထိန်းသိမ်းအပ်သော ကိုယ်ကျင့်တရားကိုလည်း ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ မိမိ၏အပေးဖြင့် မပေးဘဲ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးထံမှ ထင်မြင်ချက် တောင်းခံခဲ့သည်။

ဘိုးတော်ဘုရား၏ ရိုးသားမှု ငယ်ကျွန်များကို ချစ်ခင်ကြင်နာမှု၊ ခွင့်လွှတ်မှု၊ ချီးမြှင့်မြှောက်စားလိုစိတ်ရှိမှုတို့ကို ထိုလျှောက်ထုံးက ဖော်ပြနေပါသည်။ တစ်ဖက်မှ ကြည့်လျှင်လည်း အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ သူငယ်ချင်းကို ချစ်ခင်သော၊ မိမိနှင့်ထပ်တူ ကောင်းစားစေလိုသော စေတနာအရင်းခံကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ဘိုးတော်ဘုရားကဲ့သို့ပင် သူငယ်ချင်းဖြစ်၍ ဘက်လိုက်သည့် သဘောမသက်ရောက်စေရန် ပရိယာယ်ဖြင့် မသိဟန်ဆောင်၍ ထိန်းထိန်းသိမ်းသိမ်း နေထိုင်တတ်ခဲ့သည်။ ဦးပေါ်ဦးသည် ပညာရှိပီပီ အခါအခွင့်ကို စောင့်သိတတ်သည်။ မင်း၏အလိုကိုလည်း သိတတ်သည်။ ကျွန်ရင်း၊ သခင်ရင်းတို့၏ မေတ္တာနှင့် ကျေးဇူးသစ္စာကိုလည်း ခံစားသိရှိတတ်သူဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ပညာရှိအမတ်ကြီး၏ မွန်မြတ်သော စိတ်ဓာတ်နှင့် ထက်မြက်သော ပညာဉာဏ်တို့ကြောင့် ငမြတ်ထင်သည် ဆန္ဒပြည့်ဝပြီးလျှင် ဘဝမြင့်ခဲ့ရသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားအနေနှင့်လည်း မျိုးမတ်အလယ်၌ မျက်နှာလိုက်သူအဖြစ် အထင်မခံရဘဲ မိမိ၏ငယ်ကျွန်ကိုပင် ချီးမြှင့်မြှောက်စားနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အဖြစ်အပျက်တဒင်္ဂအတွင်း၌ပင် ဦးပေါ်ဦးသည် အမှန်တရားကို အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့်ဖြစ်အောင် လျှောက်တင်တတ်သော ဉာဏ်စွမ်းကို တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၂။ အရေးအသားပိုင်းလေ့လာချက်

အရေးအသားရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် ငယ်ကျွန်နှစ်ဦးနှင့် အရှင်သခင်ဘုရင်မင်းမြတ်တို့၏ ဆက်ဆံရေးကို စာဖတ်သူ၏ရင်ထဲ၌ နွေးနွေးထွေးထွေး ကြည်ကြည်နူးနူး ခံစားနိုင်အောင် တင်ပြရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ လျှောက်ထုံးပင် ဖြစ်သော်လည်း အဖြစ်အပျက်များကို တင်ပြရာတွင် ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်ပမာ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက် ပါသည်။ ထိုဖြစ်ရပ်အတွင်းပါဝင်သော **ဘိုးတော်ဘုရား၊ ငမြတ်ထင်၊**

ပေါ်ဦး၊ ကျော်ရွှေး တို့၏ စရိုက်များကို ထင်သာမြင်သာအောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ရန်ကုန်ဝန်ကြီး ဦးကျော်ရွှေးသည် တောမှမြို့သို့တက်လာသော ငမြတ်ထင်ကို မြင်သည်။ သို့ရာတွင် မမြင်ဟန်ဆောင်ရပုံကို–

> "ထိုသို့ပင် သတိရသော်လည်း ငယ်စဉ်ကပင် ငမြတ်ထင်သည်
> ချစ်ခင်သည့်အလျောက် ငေါက်ငမ်းပြောဆိုတတ်သည်ကို သိ၍။
> မိမိဂုဏ်သရေကို ငဲ့ကွက်သဖြင့် နှုတ်မဆက်ဘဲ သွားလေ၏"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အပြောသန်၊ အဆဲသန်သော ငမြတ်ထင်က မိမိကို ဝန်ကြီးဘဝ၌လည်း မဆင်မခြင် ဆဲရေးငေါက်ငမ်းမည်ကို စိုးရွံ့၍ ရှောင်သွားသည့် လူ့သဘော လူ့သဘာဝကို သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ လူ့သဘာဝ ပေါ်လွင်ပြီးလျှင် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော သဘာဝမျိုးလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုလျှောက်ထုံးဖြစ်ပေါ်ရခြင်း အကြောင်းတွင် ဘိုးတော်ဘုရား၏ 'ယခင်ကတည်းကရှိခဲ့လျှင် သေနာပတိဝန်ကြီး မခန့်ရပါလား' ဟူသော စကားသည် အရေးပါသည်။ သခင်ဖြစ်သူကလည်း တပည့်အတွက် မချင့်မရဲခံစားမှုဖြင့် ပြောသည်။ တပည့်ကလည်း သခင်၏စိတ်ထားအမှန်ဟု ယူဆကာ စွဲမြဲကျင့်ကြံခဲ့သည်။ လျှောက်ထုံးစကားပြေတွင် တိုက်ရိုက်ပြောစကား များကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ရာဇဝင်ပါလူတို့၏ စရိုက်သဘာဝများသည် ထင်ဟပ်လာသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား၏အသံကို ကြားရသည်။ ငမြတ်ထင်၏ခံစားမှုကို နားလည်ကြရသည်။ ရာဇဝင်စကားပြေသည် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကဲ့သို့ အသက်ဝင်ပြီး ဖတ်ချင်စဖွယ် ဖြစ်နေပါသည်။ ငမြတ်ထင်ကိုတွေ့သောအခါ ဘိုးတော်ဘုရားက မိန့်တော်မူရာ၌–

> "သင်လည်း ပေါ်ဦးတို့ကဲ့သို့ ငါနှင့်နီးက ဝန်ကြီးမခန့်ရလေ
> သလား ဟု ပြောလိုက်သည်ကို အမိုက်ကောင် အဟုတ်မှတ်ဟန်
> ရှိသည်"[၂]

ဟူသော အတွေးကို ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအတွေးကိုတင်ပြရာ၌ 'အမိုက်ကောင်' ဟူသော အသုံးအနှုန်းက မိမိငယ်ကျွန်နှင့်ပတ်သက်၍ ရင်းနှီးမှု၊ ယုကြုံးမရမှု သဘောများကို ဖော်ပြနိုင်သည်။

ငမြတ်ထင်က ပြန်လည်လျှောက်တင်ရာ၌လည်း–

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၃။
[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၄။

"ဘုန်းတော်ကြောင့် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားက ဝန်ကြီး မခန့်ရလေသလားဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်ကို နှလုံးပိုက်လျက် ဖြစ်ထိုက်သည်အထင်နှင့် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး အဆောင်အရွက်နှင့် လွတ်တော်တက်မိပါသည်ဘုရား"[၁]

ဟု လျှောက်တင်သည်။ ထိုတိုက်ရိုက်ပြောစကားကလည်း ငမြတ်ထင်၏ဘဝအနေအထား ရောက်ရှိနေသော အခြေအနေ၊ အရှင်သခင်ကို အားကိုးယုံကြည်မှု စသည့်ခံစားမှုနှင့် အခြေအနေများအားလုံးကို ဖော်ပြနိုင်စွမ်း ရှိပါသည်။ ငမြတ်ထင်၏စကားကိုကြားလျှင် မိန့်ကြားသော ဘိုးတော်ဘုရား၏စကားတွင်–

"ပေါ်ဦး မြတ်ထင်သည် အိမ်တော်တွင် စံဆဲအခါကတည်းကပင် ငါအရှင်၏အကျိုးကို သည်ပိုးဆောင်ရွက်ဖူးသည်။ ရာထူးကို အလိုရှိက ပေးထိုက်လှတော့သည်ပင်။ သို့ဖြစ်၍ မြတ်ထင်အရူးနှင့် အဘယ်ရာထူးမှ သင့်လျော်မည်နည်း"[၂]

ဟု မေးတော်မူသည်။ ထိုပြောစကား၌လည်း အပိုအလို မရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အများအားဖြင့် လျှောက်ထုံးစကားပြေတွင် ဝါကျရှည်များကို သုံးလေ့ရှိသော်လည်း ပြောစကားများတွင်မူ ဝါကျတိုကို သုံးလေ့ရှိသည်။ ထိုပြောစကားတွင် ပြောသူ၏ခံစားမှုလေသံပေါ်လွင်သည်။ မိမိငယ်ကျွန်အပေါ်၌ မှန်မှန်ကန်ကန် သုံးသပ်နိုင်သည်။ ရာထူးပေးလိုသော စေတနာလည်း ရှိသည်။ ထို့အပြင် 'အမိုက်ကောင်'၊ 'မြတ်ထင်အရူး' ဆိုသည့် ခေါ်ဝေါ်အသုံးအနှုန်းများက ငယ်ကျွန်အပေါ် ရင်းနှီးမှု၊ ချစ်ခင်မှု၊ ကျီစယ်လိုမှု သဘောထားများ ပါဝင်နေသည်။ ပြောစကားများသည်ပင်လျှင် ခံစားမှုလေသံများ ပါဝင်အောင် ရေးသားနိုင်သောကြောင့် လျှောက်ထုံးစကားပြေသည် အသက်ဝင်ပြီး နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်နေသည်။

အတွင်းဝန်ဦးပေါ်ဦးက သံတော်ဦးတင်ရာ၌လည်း–

"ဘုန်းတော်ကြောင့် တိုင်းရှင်ပြည်ရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်တို့သည် မျိုးမတ်ကျေးကျွန်တို့၌ သင့်တင့်ရာရွေးကောက်၍ ချီးမြှောက်ထိုက်ကြောင်းကို ကျမ်းဟောင်းတို့၌လည်း လာရှိပါသည်။ 'သခင်မြင့်က ကျွန်တင့်ပြန်သည်' ဟူသကဲ့သို့ မောင်မြတ်ထင်သည်လည်း အရှင် အထွတ်အထိပ်သို့ မရောက်မီကပင် ဝင်ရောက်ခစားဖူးသူဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အရှင်မှာလည်း

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၄။

[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၄။

> မဟာဇေကရာဇ်မင်းအဖြစ်သို့ ရောက်သဖြင့် ချီးမြှောက်သင့် ချီးမြှောက်ထိုက်ပါသည်။ သို့အတွက် ချမ်းသာဖော်၊ ဆင်းရဲဘက် ဖြစ်သော မောင်မြတ်ထင်ကို မြင်းစုဝန် ခန့်သင့်ပါကြောင်း ရွှေဖဝါးတော်မြတ်အောက် ရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ဝံ့ပါသည်ဘုရား"[၁]

ဟု ဖြစ်ပါသည်။ လျှောက်ထုံးကို ပြုစုရေးသားသူသည် ပြောဆိုသူတို့၏ ရပ်တည်မှု အနေအထားကိုလိုက်၍ လေသံအပြောင်းအလဲနှင့် ရေးသားထားပါသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား၏ မိန့်ကြားဟန်သည် ရိုးရှင်းသည်။ မေတ္တာဓာတ်၊ ကရုဏာဓာတ်ပါသည့် လေသံဖြစ်သည်။ ဦးပေါ်ဦး၏ လျှောက်ထားဟန်သည် ဘုရင်မင်းမြတ်နားဝင်အောင် လျှောက်တင်ရသည့် ပညာရှိအမတ်တို့၏ လေသံဖြစ်သည်။ ထိုလေသံဖြစ်စေရန် 'ဘုန်းတော်ကြောင့် တိုင်းရှင်ပြည်ရှင် ဘုရင်မင်းမြတ်'၊ 'မှူးမတ်ကျေးကျွန်'၊ 'အထွတ်အထိပ်' စသည့် စကားလုံးများနှင့် ဝါကျရှည်ကိုသုံးကာ ခံ့ခံ့ညားညား ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ရေးသားထားသည့် အပြောစကားပြေရေးဟန် ဖြစ်သည်။ 'သခင်မြင့်က ကျွန်တင့်' ဆိုသည့် ဆိုရိုးစကားကိုလည်း နေရာတကျ သုံးထားသည်။ ငမြတ်ထင်မှာ အရှင်အထွတ်အထိပ်မရောက်မီကပင် ခစားခဲ့သော ကျွန်ရင်း ဖြစ်သည်။ အရှင်မှာလည်း ငယ်ကျွန်များကို ချီးမြှင့်မြှောက်စားနိုင်သော အနေအထားသို့ရောက်နေပြီ ဆိုသည့် သဘောနှစ်ခုကို ဆက်စပ်ကာ အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့်ပြောဟန်ကို တွေ့ရသည်။ 'ချီးမြှင့်သင့်ပါသည်' ဟု သာမန်မျှ မပြောဘဲ 'ချီးမြှင့်သင့် ချီးမြှောက်ထိုက်' ဟု သုံးလိုက်ခြင်းဖြင့် စာဟန်သည် ပို၍ခံ့ညားပြီး လျှောက်ထားသူနှင့် နာယူသူ ဘုရင်မင်းမြတ်တို့နှင့် လိုက်လိုက်ဖက်ဖက် ဖြစ်သွားပါသည်။ စကားအသုံးအနှုန်းအရ ကြည့်လျှင် 'ယူဆသည်ကို'၊ 'နှလုံးပိုက်သည်' ဟု ရာဇဝင်သုံးစကားလုံးဖြင့် အခံ့အညား ရေးထားသည်။ 'ချမ်းသာဖော် ဆင်းရဲဘက်' ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက်စကားလုံးနှစ်ခုကို တွဲသုံးပြီး 'ချမ်းသာရာတွင်လည်း အတူဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲရာတွင်လည်း အတူခံစားသည်' ဟူသော သဘောကို အလေးအနက်ထား ရေးဖွဲ့ထားသည်။ စကားလုံးအတွဲအဖက်များကြောင့် စာဟန်သည် ခံ့ညားထည်ဝါသည်။ နားဆင်သူ ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် လိုက်ဖက်သွားပါသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားက ငမြတ်ထင်အား မြင်းစုဝန်ခန့်ရာ၌လည်း–

> "ကြည်ဖြူစွာ အမှုတော်ကိုထမ်း၍ ချမ်းသာစွာနေစေ"[၂]

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၄–၂၅။

[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၂၅။

ဟု ပါရှိသည်။ ရာထူးရသူ၏အပိုင်းမှ ထားရှိရမည့် တာဝန်ဝတ္တရားအပေါ် ကြည်ဖြူမှု၊ နှစ်လိုမှုကို ညွှန်ပြသကဲ့သို့ တာဝန်ကျေသည့်အလျောက် ချမ်းချမ်းသာသာနေထိုင်ခွင့် ရပါစေ ဟူသော မေတ္တာတရားကိုလည်း ဖြန့်ဝေထားသော အရေးအသား ဖြစ်ပါသည်။

ထိုလျှောက်ထုံးတွင် ဘိုးတော်ဘုရား၏ဘဝတွင် အရေးပါသော ငယ်ကျွန်များနှင့် ဆက်စပ်၍ ထင်ဟပ်ပြနိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ တိုက်ရိုက်ပြောစကားများကို သုံးစွဲ၍ ပါဝင်လှုပ်ရှားသူအသီးသီး၏ ရင်တွင်းခံစားချက်ကိုပေါ်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် ကြည်နူးဖွယ်၊ အတုယူဖွယ်ကောင်းသည့် လျှောက်ထုံးတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာသည်ဟု ဆိုရပါမည်။

၃၊၂။ ယိုးဒယားက ပြန်လာရသော အရေးအကြောင်းတွင် ခွေးလောင်းဖြစ်၍ မကြုံနိုင်ဟု သံတော်ဦးတင်သောအကြောင်း

၃၊ ၂၊ ၁။ အကြောင်းအရာပိုင်းလေ့လာချက်

အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးနှင့် ဘိုးတော်မင်းတရားတို့သည် သခင်နှင့်ကျွန် ဖြစ်ကြသည်။ သခင်ဖြစ်သော မင်း၌ အာဏာအပြည့် ရှိသည်။ သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်အောက်တွင် မင်းတို့ အလိုမကျပါက ပြင်းထန်သော ပြစ်ဒဏ်ကို ခံကြရသည်။ သို့ရာတွင် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးသည် ဘိုးတော်ဘုရားအား သာသာနှင့်နာနာ ပြန်လည်ထိုးနှက်၍ တုံ့ပြန်တတ်သည့် အနေအထားကို တွေ့ရပါသည်။ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးသည် အမှန်တရားကို မြတ်နိုးသူပီပီ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ မရွံ့မကြောက် လျှောက်တင်တတ်သည်။ ထိုသို့လျှောက်တင်ရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံတွင် အမျက်ဒေါသထွက်၍ ပြစ်ဒဏ်ပေးတတ်သော်လည်း အများအားဖြင့်မူ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ လျှောက်ထားချက်အပေါ်၌ စိတ်အမောပြေကာ ကြည်ကြည်နူးနူး ရယ်ရယ်မောမောနှင့် ခွင့်လွှတ်ပေးတတ်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုအချက်များက မင်းနှင့်ငယ်ကျွန်တို့၏ မေတ္တာ၊ ကရုဏာနှင့် နားလည်ခံစားတတ်မှုတို့ကို ခံစားတွေ့ရှိရပြီးလျှင် လျှောက်ထုံးဖတ်သူတို့အား ဘဝအမောပြေစေပါသည်။

ယိုးဒယားကပြန်လာသော အရေးအကြောင်းတွင် ခွေးလောင်းဖြစ်၍မကျန်နိုင်ဟူသော ဦးပေါ်ဦး၏လျှောက်ထုံးမှာလည်း ရယ်မောပျော်ရွှင်ဖွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် စစ်သည်ဗိုလ်ပါအများအပြားနှင့် ယိုးဒယားသို့ စစ်ချီတော်မူသည်။ အခါအခွင့်မသင့်၍ အရေးတော်မအောင်ဘဲ အမရပူရနေပြည်တော်သို့ ပြန်တော်မူခဲ့ရသည်။ တစ်နေ့တွင် ညီလာခံ၌ မင်းတရားကြီးက ရှေးတည်ထောင်မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့လက်ထက်၌ ပညာရှိသုခမိန်တို့သည် ရှိကြသောကြောင့်

ခက်ခဲသည့်အရာဟူ၍ မရှိဘဲ အလိုလို ကိစ္စများပြီးမြောက်ကြရသည်။ မဟောသဓာဇာတ်၌ အလောင်းတော် မင်းမဟော်သည် ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး၏အကျိုးကို သယ်ပိုးရာ၌ ကိစ္စဟူသမျှ အောင်မြင်သည်။ ရန်သူများကိုလည်း လက်ရဖမ်းဆီးနိုင်သည့် ဉာဏ်စွမ်း ရှိသည်။ ဘုရားလောင်း ဝိဓူရအမတ်သည်လည်း ကောရဗျမင်းကြီး၏ အလိုဆန္ဒ အားလုံးကို ပြီးစီးစေနိုင်သည်။ မိမိ၏မှူးမတ်များမှ ထိုသို့ တတ်ကျွမ်းနားလည်သော ဉာဏ်ရည် မရှိကြပေ။ သူရသတ္တိလည်း မရှိကြပေ။ သို့ဖြစ်၍ မိမိကိုလည်း အကျိုး မပြုနိုင်ကြောင်း မိန့်တော်မူသည်။

ထိုအခါတွင် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးက ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး၊ ကောရဗျမင်းကြီး၏ အမတ်ကြီးများ ဖြစ်သည့် မဟောသဓာနှင့် ဝိဓူရတို့မှာ ဘုရားလောင်းများဖြစ်ကြ၍ စွမ်းဆောင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့မှာမူ သံသရာဘဝများက ခွေးလောင်းများသာ ဖြစ်ခဲ့၍ ဘုရင်မင်းမြတ်၏အကျိုးကို သယ်ပိုးရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ၌ အကြံမအောင်မြင် သည်များလည်း ရှိပါသည်။ မှူးမတ်ချင်းသာ မနှိုင်းယှဉ်ဘဲ ဘုရင်ချင်းလည်း နှိုင်းယှဉ် သင့်ကြောင်း သံတော်ဦးတင်သည်။ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချပြီး ခွေးလောင်းအဖြစ်နှင့် လျှောက်တင်သကဲ့သို့ ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုလည်း မည်သည့်အလောင်းမှ မဟုတ်သည့် အကြောင်းနှင့် ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး၊ ကောရဗျမင်းကြီးတို့နှင့် ဂုဏ်ရည်ချင်းမတူသည် ကိုလည်း တွေးသင့်ပါသည်ဟု ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြန်လည်လျှောက်တင်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုလျှောက်တင်ချက်ကို ကြည့်လျှင် ဦးပေါ်ဦးသည် မဟုတ်မမှန်သည်ကို ဘုရင် မင်းမြတ်ပင် ဖြစ်လင့်ကစား ငုံ့ခံတတ်သူ မဟုတ်ကြောင်းနှင့် အမှန်အတိုင်း ရဲရဲဝံ့ဝံ့ လျှောက်တင်ရဲသူဖြစ်ကြောင်း နားလည်ရပါသည်။

စာဖတ်သူတို့၌လည်း ဦးပေါ်ဦး၏ ယုံကြည်မှုနှင့်သတ္တိကို အံ့ဩစိတ်၊ ချီးကျူးစိတ်၊ အားကျစိတ်များ ဖြစ်ပေါ်ရပါသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား၏အပိုင်းမှ ကြည့်လျှင် အမတ်များ၏အရည်အသွေးကိုသာ မနှိုင်းယှဉ်ပါနှင့်၊ ဘုရင်အချင်းချင်း၏ အရည်အသွေးလည်း နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါဟု ပြန်ပြောသည်မှာ အမျက်ဒေါသဖြစ်ဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မင်းကြီးက 'မောင်မင်းလည်း ဆင်ခြေသာများသည်' ဟုသာ မိန့်တော်မူပါသည်။ ထိုအချက်ကိုကြည့်လျှင် ဘိုးတော်ဘုရားအနေဖြင့် ငယ်ကျွန်များ အပေါ် ချစ်ခင်မှု၊ ခွင့်လွှတ်တတ်မှု၊ အမှန်တရားဖြစ်လျှင် မင်းအာဏာကိုမသုံးဘဲ လက်ခံတတ်မှု၊ အမှန်တရားကိုလိုလားမှု စသည့် စိတ်နေသဘောထားများကိုလည်း လေးစားဖွယ် တွေ့ရှိခံစားရပါသည်။ လျှောက်ထုံးများသည် အတိတ်ခေတ်၏ သမိုင်းဖြစ်စဉ်ကိုသာ ထိတွေ့ရသည်မဟုတ်ပါ။ သမိုင်းဖြစ်စဉ်အတွင်း၌ ပါဝင်လှုပ်ရှား ခဲ့ကြသော လူ့သဘော၊ လူ့သဘာဝအမြင်နှင့် လေးစားထိုက်သော စိတ်နေသဘာဝ အမျိုးမျိုးတို့ကို နားလည်ဆင်ခြင်နိုင်ခွင့် ရှိလာစေပါသည်။

၃၊ ၂၊ ၂။ အရေးအသားပိုင်း လေ့လာချက်

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် ယိုးဒယားသို့ချီတက်ပုံ၊ ကိစ္စမပြီးပြေ၍ မကျေမနပ်နှင့် ညီလာခံ၌ပြောဆိုပုံ စသည်တို့ကို စာရေးသူက ဝါကျရှည်ကြီးတစ်ကြောင်းတည်းနှင့် တင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုဝါကျရှည်ထဲ၌လည်း တိုက်ရိုက်ပြောစကားများကိုလည်း ထည့်သွင်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့်–

> "အမရပူရ ပထမနန်းစံ ကြငှန်းဖန်သော ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် အသီးသီးသော စစ်သည်ဗိုလ်ခြေကြည်း၊ ရေများဖြင့် မြင်း၊ ဆင်အဆုံး စိန်၊ ဗုံး၊ အမြှောက် ခန့်လောက် ရေတွက်ခြင်းငှာ မစွမ်းရာသော အခြံအရံများနှင့် ယိုးဒယားသို့ ချီတော်မူရာ အခါအခွင့်မသင့်မလျော်သည်နှင့် အရေးတော်မကုန် မပြည့်စုံဘဲ ရွှေဘုံဌာန အမရပူရ နေပြည်တော်သို့ ပြန်လည်တော်မူခဲ့ရာ"[၁]

စသည်ဖြင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝါကျရှည်ထဲတွင် ထီးနန်းရေးရာအကြောင်းအရာများကို တင်ပြခြင်းဖြစ်၍ စာဟန်မှာ ခံ့ညားထည်ဝါသည်။ 'အမရပူရ ပထမနန်းစံ ကြငှန်းဖန်သော ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး' ဟု မင်းတရားကြီးကိုပင် အထူးပြုပုဒ် အဆင့်ဆင့်ဖြင့် စာဟန်ခံ့ညားအောင် ရေးသားထားသည်။ စကားပြေတွင် ကာရန်အချိတ်အဆက်များကို သုံးထား၍ အသံသွား အသံလာသည် ပြေပြစ်ပြီး စာဟန်သည် အသံကြောင့် ထည်ထည်ဝါဝါ ရှိလာသည်။ 'ရေတွက်ခြင်းငှာ မစွမ်းရာသော၊ အခြံအရံ' စသည်ဖြင့် နာမဝိသေနပုဒ်များကိုလည်း အတိတ်ခေတ်၏ အနေအထားများ ပေါ်လွင်အောင် ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသည်။ 'အရေးတော်မကုန် မပြည့်စုံဘဲ ရွှေဘုံဌာန အမရနေပြည်တော်'၊ 'ညီလာခံအစုံ ဗိုလ်ပုံပရိသတ် မှူးမတ်' စသည်ဖြင့် အသံချင်းတူသော ဝေါဟာရများကို အသံနှင့်ချိတ်ဆက်ပြီး ရေးဖွဲ့ထားသည်။ စကားအသုံးအနှုန်း စုံလင်မှုကြောင့် ရေးဟန်သည် ခန့်ညားရံ့သာမက အသံကြောင့်လည်း ရေးဟန်သည် ထည်ဝါနေသည်။ ထိုဝါကျအတွင်း၌ အပြောစကားပြေကို ထည့်သွင်းရာ၌–

> "ရှေးရှေးသော တိုင်းရှင်ပြည့်ရှင် ဘုရင်းထီးဆောင်း မင်းကောင်းမင်းမြတ်တို့ လက်ထက်အခါမှာ လောကဓမ္မရာဇအကြောင်း ထုံးဟောင်းတန္တိ ပဝေဏီကျမ်းဂန်အတန်တန်ကို မကျန်ကုန်စင် သိမြင်လိမ္မာသော ဉာဏ်အကြံ လုံ့လဝီရိယ ဥဿဟ အဟုန်နှင့်

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၆။

> ပြည့်စုံသော မှူးမတ် ပညာတတ်သုခမိန်တို့ ရှိကြသည့်အတွက် ခဲခက်သော အရာဌာန ဟူ၍မရှိ။ မိမိတို့အလိုရှိသော ကိစ္စ အလျောက် ပြီးမြောက်အောင်မြင်ကြသည်ချည်း ဖြစ်သည်"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်က ပြောဆိုမိန့်ကြားသည့် စကားဖြစ်သည့် အလျောက် ဆိုလိုချက်ကို ပြည့်စုံပေါ်လွင်စေသည့် စကားလုံးဖွဲ့စည်းမှုများ၊ အကြောင်း အရာကို ခံ့ညားထည်ဝါစေသည့် စကားလုံးဖွဲ့စည်းမှုများ၊ အသံသဘောအရလည်း နဘေထပ် ကာရန်သဘောဆောင်သည့် အသံသွား အသံလာများကြောင့် ဘိုးတော် ဘုရား၏ မိန့်ကြားသောလေသံသည် ထီးသံ၊ နန်းသံ ပေါက်သည်။ ထီးသံ၊ နန်းသံ ပေါ်လွင်သည်။ ဆိုလိုချက်များ ပြီးပြည့်စုံသည်။ စာဟန် ခံ့ညားထည်ဝါသည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်ကိုပင် 'တိုင်းရှင်ပြည့်ရှင် ဘုရင်ထီးဆောင်း မင်းကောင်း မင်းမြတ်' ဟု အကျယ်တဝံ့ ဖွဲ့ဆိုသည်။ ပညာရှိမှူးမတ်များကိုပင်–

> "ဉာဏ်အကြံလုံ့လဝီရိယ ဥဿုဟာအဟုန်နှင့် ပြည့်စုံသော မှူးမတ် ပညာတတ်သုခမိန်"[၂]

ဟူ၍ နာမဝိသေသနအစုံအလင်နှင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ခံ့ခံ့ညားညား ရေးဖွဲ့သည်။ ကြိယာ စကားလုံးများကိုသုံးရာ၌လည်း 'အရေးတော်မကုန် မပြည့်စုံ'၊ 'မြွက်ကြားအမိန့်ရှိတော် မူသည်'၊ 'ပြီးမြောက်အောင်မြင်' စသည်ဖြင့် ကြိယာတွဲလုံးများဖြင့် လေးနက် ပြည့်စုံအောင် ရေးသားသည်။ ထို့ပြင် မဟောသဓာဇာတ်၌ မဟောသဓာသည် ဝိဒေဟရာဇ်မင်းကြီး၏အကျိုးကို သယ်ပိုးပုံကိုတင်ပြရာ၌–

> "တစ်ရာ့တစ်ယောက်သော ဘုရင်တို့ကို အရှင်လက်ရောက် ရင်ဝယ်သောက်မျှ သွေးတစ်ပေါက်မထွက်မကျစေဘဲ လက်ရ ဖမ်းလျက် ဉာဏ်စွမ်းနှင့်ပြီးကြောင်းကို လာရှိသည်"[၃]

ဟု ရေးသားထားသည်။ ထိုအဖွဲ့၌လည်း မြင်သာထင်သာအောင်လည်း ရေးဖွဲ့သည်။ အသံသဘောအရ အချိတ်အဆက်မိအောင်လည်း ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် အသံတွင် ဟန်ပါနေသည်။ ထို့အပြင် မိမိ၌မှု ထိုကဲ့သို့သော အမတ်များမရှိကြောင်းကို မိန့်တော် မူရာ၌–

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၆။

[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၆။

[၃] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၆။

> "ယခု ငါ၏လက်ထက်တော်များ၌ တရားဓမ္မလောကကြောင်း၊ ဓမ္မကြောင်း၊ ထုံးဟောင်းဥပဒေပဝေဏီကျမ်း စာတမ်းအစဉ် ရာဇဝင် နည်းလမ်း၊ တတ်စွမ်းလိမ္မာ နည်းနာကျွမ်းကျင် သိမြင်ထောက်ထား နိုင်သောဉာဏ် ကြံဖန်ဆောင်စွမ်းနိုင်သောသူရသတ္တိ မရှိကြသော မှူးမတ်တွေချည်းဖြစ်၍ စင်စစ်အကျိုးမပြီး အချည်းနှီးသာ ဖြစ်ရသည်"[၁]

ဟု ရေးသားထားပါသည်။ ထိုနေရာ၌ 'တရားဓမ္မ'၊ 'လောကဓမ္မ'၊ 'ထုံးဟောင်းဥပဒေ'၊ 'ရာဇဝင်နည်းလမ်း' စသည့် ဝေါဟာရအသုံးများကို အပြည့်အစုံထည့်သွင်းပေးခြင်းဖြင့် ဘုရင်မင်းမြတ်တစ်ပါး၏ ရာဇဂုဏ်မောက်သော လေသံကို ပေါ်လွင်စေသည့်အပြင် ထိုခေတ်က ပညာရှိမှူးမတ်တို့အနေနှင့် တတ်သိနားလည်သင့်သော အရည်အသွေး များကိုလည်း ဖော်ပြရာရောက်သည်။ ထိုသို့အသေးစိတ် ရေးဖွဲ့ခြင်းဖြင့် ဘိုးတော် ဘုရား၏ မကျေနပ်သော ခံစားမှုသရုပ်ကို ပေါ်လွင်လာပါသည်။ ထိုစကား၏နောက်တွင် ဘိုးတော်ဘုရားက–

> "လစာရိက္ခာ များစွာငါပေးသော်လည်း ကုန်ကျေးဇူးမနပ်"[၂]

ဟု ပရိသတ်အားလုံးကို ဖြန်း၍ မြည်တမ်းညည်းညူတော်မူသည်ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုနေရာ၌ 'ကုန်ရကျိုးမနပ်' ဟု သုံးလေ့ရှိသော်လည်း ပို၍လေးနက်အောင် 'ကုန်ကျေးဇူး မနပ်' ဟု သုံးထားသည်။ မင်းကြီးအနေနှင့် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ရည်စူး၍ အတင်း ဆိုခြင်း မဟုတ်ကြောင်းကို 'ဖြန့်၍ မြည်တမ်းညည်းညူတော်မူသည်' ဟူသော စကားက ဖော်ပြနေသည်။ ထိုနေရာ၌ 'ကြိမ်းမောင်းတော်မူသည်' ဟု မသုံးဘဲ 'မြည်တမ်း ညည်းညူတော်မူသည်'ဟု သုံးခြင်းဖြင့် ဘိုးတော်ဘုရားသည် မှူးမတ်များအား အပြစ်တင်လိုသောသဘောထက် အားမလို အားမရဖြစ်နေသည့် သဘောဘက်သို့ အလေးကဲကြောင်း ထင်ရှားစေသည်။ လျှောက်ထုံးစကားပြေရေးသားသူသည် စကား အသုံးအနှုန်းများကို ပြောသူ၏ခံစားချက်၊ ထင်မြင်ချက်များပေါ်အောင် အထူးအလေးထား၍ စကားလုံး ရွေးချယ်သုံးနှုန်းလေ့ ရှိသည်။ သူ၏အသုံးများသည် ဘိုးတော်ဘုရား၏ စိတ်နေသဘောထားများနှင့် လိုက်ဖက်သည်။

ဦးပေါ်ဦးမှ ပြန်လည်လျှောက်တင်သည့်အပိုင်း၌လည်း တိုက်ရိုက်ပြောစကားကို သုံးထားသည်။

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၇။

[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၇။

> "ဘုန်းတော်ကြောင့် မဟောသဓာဇာတ်၌ အလောင်းတော် မဟောသဓာအမတ်၊ ဝိဓူရဇာတ်၌ ဝိဓူရအမတ် ပညာတတ်တို့မှာ ဗောဓိသတ် အာဇာနည် ပါရမီရင့်ညောင်း ပွင့်ဆုတောင်းသော ဘုရားလောင်းတော်ချည်းဖြစ်ကြ၍ ဝိဒေဟရာဇ်မင်း၊ ကောရဗျမင်း တို့၏ အမှုတော်ကို ဆောင်ရာ၌ အောင်မြင်ပြီးစီးကြပါသည်။ ဘုရားငယ်ကျွန် ဝန်ငပေါ်ဦးတို့မှာ သံသရာရှည်ကြောင်း မိုက်ဆု တောင်းသော ခွေးလောင်းတွေ ဖြစ်၍ ဧကရာဇ်မင်းမြတ်၏ အကျိုးကို သည်ပိုးဆောင်ရွက်ရာ၌ ရုံဖန်ရံခါ အကြံမပြီးသည် များလည်း ရှိပါကြောင်း၊ သည်သာမက မှူးမတ်ချင်းသာ မယှဉ် လျှင်းမူ၍ ဘုရင်ချင်းလည်း စာသင့်ပါကြောင်း ရွှေဖဝါးတော် မြတ်အောက် ရှိခိုးသံတော်ဦး တင်ဝံ့ပါသည်ဘုရား"[၁]

ဟူ၍ လျှောက်ထားတော်မူသည်။ လျှောက်ထုံးစကားပြေရေးဖွဲ့သူ စာရေးသူသည် မင်းတို့၏သဘော၊ မှူးမတ်ပညာရှိတို့၏သဘောကို ကောင်းစွာနားလည်သူဖြစ်သည့် အလျောက် မင်းတို့၏လေသံ မှူးမတ်ပညာရှိတို့၏လေသံ ပေါ်လွင်အောင် စကားလုံး များကို ရွေးချယ်ဖွဲ့စည်း၍ ခန့်ညားသော ဝါကျရှည်များဖြင့် ရေးသားထားပါသည်။ ထိုစာပိုဒ်၌ 'ဝိဓူရအမတ် ပညာတတ်'၊ 'ဗောဓိသတ် အာဇာနည် ပါရမီရင့်ညောင်း ပွင့်ဆုတောင်းသော ဘုရားလောင်း' ဆိုသည့်စကားလုံးများတွင် ကာရန်အချိတ်အဆက်များ ပါသည့်အတွက် စာဟန်သည် ပို၍ခန့်ညားသည့် အသံချိုသာပြေပြစ်သည်။ ပညာရှိ မှူးမတ်တို့၏လေသံကို ပေါ်လွင်စေသည်။ ထို့ပြင် စာရေးသူသည် ဘိုးတော်ဘုရား၏ စရိုက်နှင့်လိုက်အောင် စကားလုံးများကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းရေးသားသကဲ့သို့ ဦးပေါ်ဦး၏ စရိုက်နှင့်လိုက်အောင်လည်း စကားများကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားသည်။ ဦးပေါ်ဦးသည် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး၊ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်၊ ထိထိမိမိ၊ ပြောတတ်၊ ဆိုတတ်သူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သနားအောင်လည်း ပြောတတ်သည်။ ထင်သာမြင်သာအောင်လည်း ပြောတတ်သည်။ ထိုသဘောကို 'ဘုရားငယ်ကျွန် ဝန်ငပေါ်' ဟု 'သံသရာရှည်ကြောင်း မိုက်ဆု တောင်းသော ခွေးလောင်း' စသည့် စကားလုံးများက ဖော်ပြနေပါသည်။

လျှောက်ထုံးများသည် အကြောင်းအရာကို သိရှိနားလည်စေရုံသာမက လျှောက်ထုံးပါ ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးတို့ နှစ်သက်စရာ စရိုက်များ ကိုလည်း ခံစားသိမြင်လာအောင် ရေးဟန်ဖြင့် ပုံဖော်ထားပါသည်။ 'မှူးမတ်ချင်းသာ မယှဉ်လျှင်းမူ၍ ဘုရင်ချင်းလည်း စာသင့်ပါကြောင်း' ဟူသောအဖွဲ့သည် ရိုးရှင်း

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၇။

ညင်သာသော်လည်း ဘုရင်မင်းမြတ်အား ဆတ်ဆတ်ထိမခံသာအောင် နာကျင်စေနိုင်သော အရေးအသားမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော မထိခလုတ်၊ ထိခလုတ်အရေးအဖွဲ့များက ဦးပေါ်ဦး၏စရိုက်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ လျှောက်ထုံး၏အဆုံးသည် ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်အနေနှင့် ကြည့်လျှင် ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းအထိ ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး နှစ်ယောက် အားပြိုင်မှုကို အနိုင်အရှုံးပေးရမည့် ဘိုးတော်ဘုရားသည် ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ လျှောက်ထုံးအဆုံး၌ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးက 'မောင်မင်းလည်း ဆင်ခြေသာများသည်' ဟူ၍သာ မိန့်တော်မူသည်။ မင်းနှင့်အမတ်တို့၏ အခြေအတင် အားပြိုင်ပြောဆိုသောအခန်းတွင် အမတ်က စွန့်စွန့်စားစား လျှောက်တင်သည်။ ဘုရင်ကလည်း စွန့်စွန့်စားစား ခွင့်လွှတ်ခဲ့ပါသည်။ ဘိုးတော်ဘုရား၏ စကားသည် စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ကြည်နူးချမ်းမြေ့စေသည်။ ငြိမ်းအေးစေပါသည်။ အတုယူဖွယ် စိတ်ထားတစ်ရပ်အဖြစ် နှစ်သက်မိမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူသည် ထိုလျှောက်ထုံးကိုတင်ပြရာ၌ စကားပြောဆိုခန်းများတွင် အကျယ်ပြောရန် လိုအပ်လျှင် အကျယ်ပြောသည်။ အကျဉ်းမျှပြောရန် လိုအပ်သည့်အခါ၌ အကျဉ်းမျှ ပြောသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိရောက်ပေါ်လွင်အောင်နှင့် စရိုက်ပေါ်အောင် ခံစားမှုပေါ်အောင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၃။ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးကို ရာဇဝတ်တော်နှင့် သိန္နီသို့ပို့သည်ကို ပြဆိုခြင်းအကြောင်း

၃၊ ၃၊ ၁။ အကြောင်းအရာပိုင်းလေ့လာချက်

အထက်ဖော်ပြပါ လျှောက်ထုံးမှာ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ တိုင်းကျိုးပြည်ကျိုးကို လိုလားမှု ဘုရင်မင်းမြတ်၏အကြိုက်ကိုလိုက်၍ မိမိရာထူးဌာနန္တရ တည်မြဲရေးကို မကြိုးစားဘဲ အမှန်တရားကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ လျှောက်တင်ခြင်းဖြင့် ဘုရင်မင်းမြတ်အား တည့်မတ်မှန်ကန်အောင် ပြုပြင်ပေးရဲသော သတ္တိတို့ကို ဖော်ပြနေသည့် လျှောက်ထုံးဖြစ်ပါသည်။

တစ်ချိန်တွင် ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် မြေးတော်ဖြစ်သော ညောင်ရမ်းမင်းကို မြပုခက်တင် ဧယဉ်တော်ကျူးရန် မြဧယဉ်ပြုလုပ်၍ ခမဲပေးဖွဲ့တော်မူလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဝန်ကြီး တွင်းဝန်တို့ အစုံအညီရှိခိုက်တွင် ရွှေတိုက်ဝန်ကြီး ဘဏ္ဍာတော်ဆိုင်ရာ သသမေဓ ခွန်သီးတော်ထိန်း အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ ဖြစ်သော ဝန်ရှင်တော်ကြီးတို့ကို မိန့်တော်မူသည်။ မြေးတော်လေးအတွက် မြဧယဉ် ခမည်းပေးလိုတော်မူသောကြောင့် ဘဏ္ဍာတော်ဝန်ကြီး၊ ရွှေတိုက်တော်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး၊ အတွင်းဝန်တို့က

ငွေတော်ရှစ်သိန်းလောက်ကို တိုက်တော်မှထုတ်၍ ရာဖြတ်အဝယ်တော်တို့နှင့် အတွင်းဝန် ဦးပေါ်ဦးကို ကြီးကဲစေပြီးလျှင် ယိုးဒယားသို့သွား၍ အလွန်တန်ဖိုးကြီးသော မြကောင်း၊ မြမြတ်ကို ဝယ်ယူရန် စေလွှတ်ရမည်ဟု ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို ဦးပေါ်ဦး သိလျှင်–

"ရှင်ဘုရင်သည် ရှင်ဘုရင်ပါး မဝသေးပါဘူး"[၁]

ဟု ပြောဆိုသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြားလျှင် အလွန်ရိုင်းပျသည်ဟုဆိုကာ ရာထူး ဌာနန္တရ အဆောင်အယောင်များကိုသိမ်း၍ သိန္နီသို့ ပို့တော်မူသည်။ အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးသည် သိန္နီသို့ရောက်လျှင် နေပြည်တော်သို့ လွမ်းဆွတ်သည့်အကြောင်း များကို ရတုကဗျာများ၊ ရေးဖွဲ့ဆက်သွင်းတော်မူသည်။ ဦးပေါ်ဦးစပ်သွင်းသော ရတုတွင်–

"သံကျူး သံသာ၊ သံချိုဝါနှင့် သာယာသမှူ၊ နန်းရတုကို၊ နန်းမှူ
ကုန်အောင်၊ နန်းဘုံဆောင်၌၊ နန်းယောင်မတ်များ၊ သိနိုးနားနှင့်၊
စကားပြေစွာ၊ မရေရာပင်"[၂]

ဟူ၍ ပါရှိသည်။ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အပါးတော်တွင်ရှိနေသော အမတ်တို့သည် 'သံကျူး သံသာ သံချိုဝါ' အမျိုးမျိုးနှင့် လျှောက်တင်၍မဆုံးနိုင်အောင် ရှိကြသည်။ ထိုလျှောက်တင်မှုများသည် အကြောင်းအရာကို ရေရေရာရာ သိနားလည်ခြင်း မရှိဟု ဆိုလိုပါသည်။ ထို့အပြင်–

"ကမ္ဘာဦးနတ်၊ လူ့ဥက္ကဌ်တို့၊ ပညတ်တော်မှန်၊ ဝေဖန်ဟန်ကား၊
လေးတန်ခမ္ဘ၊ သင်္ဂဟတွင်၊ သသမေဓော်၊ ခွန်သီးတော်မူ၊
စစ်သူရိက္ခာ၊ ဖြစ်စေရာ၏"

ဟု ပါရှိပါသည်။

ကမ္ဘာဦး မဟာသမ္မတမင်းတို့မှစ၍ သတ်မှတ်ထားသည်မှာ ခွန်တော် လေးရပ်တွင် သဿမေဓခေါ် အခွန်တော်သည် တိုင်းရေးပြည်ရေး စစ်မှုစစ်ခင်း ပေါ်သောအခါ စစ်ရိက္ခာအတွက်သာ သုံးရမည်ဖြစ်သည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး အနေနှင့် ထိုသဘောကိုမသိမြင်ခဲ့ဘဲ မြေးတော်အတွက် မြဇယဉ်ပြုလုပ်ရန် ထိုအခွန် တော်ငွေမှ ငွေတော်ရှစ်သိန်းကို သုံးစွဲရသည်မှာ မသင့်တော်ကြောင်း ထောက်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရတုများကို ဖတ်ရှုရသောအခါ ဘိုးတော်ဘုရား၏စိတ်တွင် ဆင်ခြင်မိ

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၁၂၊ ၆၈။
[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၁၂၊ ၇၀။

လာသည်။ မိမိ၏အပါးတွင်ရှိသော မှူးမတ်တို့သည် မိမိစိတ်ကြိုက်ကိုလိုက်၍ လျှောက်တင်ကြသည်။ မိမိအကျိုးပျက်ဖွယ်ရာကိုပင် ထောက်၍မပြကြပေ။ ဦးပေါ်ဦးမှာမူ မိမိကျိုးကိုလိုလားသူဖြစ်၍ ငါ့အား ရှင်ဘုရင်ပါးမဝဘူးဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်ဟု နားလည်လာသည်။ ဘိုတော်ဘုရားက ဦးပေါ်ဦးအား လွှမ်းဆွတ်လှသည်ဟုဆိုကာ သိန္နီမှ ပြန်၍ခေါ်ပြီး ရာထူးအဆောင်အယောင်များကို ပြန်လည်ပေးသနားတော်မူသည်။

၃၊ ၃၊ ၂။ အရေးအသားပိုင်း လေ့လာချက်

ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးသည် မြေးတော်စကြာမင်းခေါ် ညောင်ရမ်းမင်းသားကလေးကိုဖွားမြင်ပြီး ရက်ပိုင်းအတွင်း၌ပင် အနိစ္စရောက်သွားသည့် မြေးတော်ဆင်ဖြူရှင်မယ်ကို အလွန်ကရုဏာသက်ပြီးလျှင် မြေးတော်ညောင်ရမ်းမင်းသားကလေးကိုလည်း ချစ်ခင်လှသောကြောင့် မဆင်မခြင် ငွေရှစ်သိန်းကို ထုတ်ယူသုံးစွဲရန် အမိန့်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့အချစ်လွန်ကဲရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသောစိတ်ကို ပေါ်လွင်စေရန် စာရေးသူက 'မြစ်တော်ချစ်'၊ 'ညောင်ရမ်းမင်း'၊ 'မြပုခက်တင်'၊ 'မြဇယဉ်'၊ 'ခမည်းပေး' စသည့် စကားလုံးများဖြင့် တင်ပြခဲ့လေသည်။ မြကို ရေးဖွဲ့ရာ၌လည်း–

> "လုံးဝန်းပတ်လည်၊ ကြည်ဇဆွတ်လွတ်၊ နူးနူးညွတ်လျက်၊
> နတွယ်အခိုး၊ ပိုးမည်းတောင်စာ၊ လည်ကုပ်ညှာကဲ့သို့၊ ခြင်းရာ
> ဒရပ်၊ တလျှပ်လျှပ်နှင့် ကိတ္တာပတ်ရောင်၊ စိမ်းမှောင်ထွန်းပ၊
> ဆင်တိုင်းလှသော မြကောင်းမြမြတ်"[၁]

ဟု အနုစိတ် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏ မြစ်တော်လေးအပေါ် အလွန်ချစ်ခင်သော စိတ်စေတနာကို 'မြ'အဖွဲ့ဖြင့် ပေါ်လွင်အောင် တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ထိုအခန်း၌ ဦးပေါ်ဦးသည် 'ရှင်ဘုရင်သည် ရှင်ဘုရင်ပါးမဝသေးပါဘူး' ဟု ဆိုသောစကားမှာလည်း ဦးပေါ်ဦး၏ အမှန်တရားကို ရဲရဲပြောတတ်သော စရိုက်ကို ထိထိမိမိ ဖော်ကျူးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ခွင့်လွှတ်တတ်သော ဘုရင်မင်းမြတ်အနေနှင့် ဒေါသထွက်လောက်သည့် စကားအသုံးအနှုန်းမျိုးကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားဘက်မှ ခံစားမှုကိုတင်ပြရာ၌–

> "အဆူဆူသော ထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့မှ ကြား၍မလျော်အောင်
> ကျော်နင်းလွန်ကျူး၍ ကိုယ်တော်မြတ် ဘုန်းဂုဏ်တော်ကိုလည်း
> မငဲ့ကွက်၊ မြှောက်စားတော်မူသော ကျေးဇူးတော်သစ္စာကိုလည်း

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၀၉၊ ၈၆။

> မထောက်ထား။ တရားထိမ်ကျန်သူတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ သူကောင်းပြုတော်မူသော ဌာနန္တရနှင့်တကွ အဆောင်အယောင်စား ကျေးမြို့ရွာတို့ကို သိမ်းနုတ်ပြီးလျှင် ရွှေပြည်၏အဆွယ် သိန္နီမြို့နယ်သို့ အကျဉ်းနှင့် ပို့နှင်စေ"[၁]

ဟု အမိန့်တော်ချမှတ်သည်။ ဒေါသထွက်နေသော လူတစ်ယောက်၏ ခံစားမှုနှင့် လိုက်ဖက်အောင် ဝါကျရှည်ကိုမသုံးဘဲ အဆုံးသတ်နောက်ဆက်မပါသော ဝါကျတိုများကို ဆက်တိုက်သုံးထားသည်။ ဝါကျတိုတွင် 'မငဲ့ကွက်'၊ 'မထောက်ထား'၊ 'မြှောက်စား' စသည်ဖြင့် ကာရန်ချင်း အချိတ်အဆက်မိပြီးလျှင် နရီသဘောပါသော ဝါကျများကို တွေ့ရသည်။ ထိုဝါကျများက ဘိုးတော်ဘုရား၏ ပြင်းထန်သော ခံစားမှုကို ထင်ဟပ်စေသည်။ အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ ရတုကဗျာကို ဖတ်ပြီးသောအခါ ပြန်လည်ဆင်ခြင်မိသော ဘိုးတော်ဘုရား၏အတွေးကို–

> "ငါ၏အပါးတော်၌ရှိသော မှူးကြီးမတ်ငယ်တို့သည် ငါမိန့်တော်မူသမျှကိုပင် ပြီးစီးကြသည်။ ဤသို့ပြီးစီးကြခြင်းသည် ငါ၏အကျိုးကျေးဇူးတော် ပျက်ဖွယ်ရာသာတည်း။ ပေါ်ဦးသည်သာလျှင် ငါ၏အကျိုးတော်မြတ်ကို လိုလားချေသည်"[၂]

ဟု ဝါကျတိုများကိုသုံး၍ ရေးသားထားသည်။ ထိုဝါကျတိုများက တွေးတောဆင်ခြင်မိလာသော စိတ်အနေအထားကို ဖော်ပြနိုင်သည်။ 'ပျက်ဖွယ်ရာသာတည်း'၊ 'လိုလားချေသည်' ဆိုသည့် ကြိယာထောက်ပါသော ဝါကျများက အမျက်ပြေပြီးလျှင် ဆင်ခြင်တုံတရား ရှိလာသော လေသံကို ပြောင်းလဲဖော်ပြနိုင်သည်။ ဦးပေါ်ဦးအား ပြန်၍ခေါ်မည့်အကြောင်း မိန့်ကြားရာ၌–

> "ယခုနွံနာသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ဖွယ် ရှိလောက်ပြီ"[၃]

ဟု ရေးသားထားသည်။ ကျစ်လျစ်သော စကားလုံးဖြစ်သည်။ ဦးပေါ်ဦးသည် အပြစ်ဒဏ်ခံရ၍ ကျိုးနွံစိတ် ရှိလာလောက်ပြီ။ ဘုရင်မင်းမြတ်၏စကားကို ရိုရိုသေသေ နာခံမည့် အခြေအနေသို့ ရောက်လောက်ပြီ ဆိုသည့်စကားကို 'အနွံအနာ' ဆိုသည့် စကားနှစ်လုံးတည်းနှင့် ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းစွာ သုံးထားသည်။ ဘိုးတော်မင်းတရားကြီး၏ ဆင်ခြင်ဟန်ကို–

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၁၂၊ ၆၈–၆၉။

[၂] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၁၂၊ ၇၁။

[၃] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၁၂၊ ၇၂။

> "တိုင်းပြည်ဆိုသည်မှာ သဘင်သည်နှင့်အရှုးရှိမှ ပြည်၏ကျက်သရေ စည်ကားချေသည်။ အိမ်ရှင်တို့မည်သည်ကား ကလေးသူငယ်ရှိမှ စည်ပင်ချေသည်။ နန်းတော်အိမ်တော် ဆိုသည်မှာလည်း လူရွှင်လူပျော် အရှုးတော်ရှိမှ အပျင်းပြေရာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပေါ်ဦးလည်း တစ်မြို့တစ်နိုင်ငံသို့ ပို့နှင်တော်မူထားသည်မှာ သင်းပျင်းလှရှာတော့မည်။ မောင်မင်းများ အရှုးကိုပြန်ခေါ်၍ သနားတော်မူရင်း စားကျေးမြို့ရွာ အဆောင်အယောင်နှင့်တကွ ထားမြဲထားလိုက်ကြရမည်"[၁]

ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဝါကျတိုများကို ဆက်တိုက် သုံးစွဲထားရာတွင် 'စည်ကားလေသည်'၊ 'စည်ပင်ချေသည်'၊ 'အပျင်းပြေရာသည်'၊ 'ပျင်းလှရှာတော့သည်' ဟူသည့် ကြိယာထောက်များဖြင့် ဝါကျကိုရေးဖွဲ့ထားသည်။ ထိုကြိယာထောက်များကြောင့် အမျက်ပြေပြီးလျှင် ဦးပေါ်ဦးအပေါ် ခွင့်လွှတ်သည့် စိတ်အခြေအနေသည် လေသံ၌ ပါဝင်လာပါသည်။ ဦးပေါ်ဦးနှင့်ပတ်သက်လျှင် 'အရှုး'၊ 'အရှုးတော်' စသည်ဖြင့် သုံးနှုန်းပုံက ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှုသဘောကို ဖော်ပြနေပါသည်။ ထိုသို့အားဖြင့် 'ကဝိသေတ္တာမဉ္ဇူသာကျမ်း' ခေါ် ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံးတွင် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ အရှင်သခင်နှင့် တိုင်းပြည်အပေါ် ထားရှိသော စေတနာကို အတုယူဖွယ်၊ မြတ်နိုးဖွယ် ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။ မျိုးကောင်း မတ်ကောင်း အရာရှိကောင်းတို့ ကျင့်သုံးသင့်သော ကိုယ်ကျင့်တရားကို လမ်းညွှန်ထားသည့် ကျမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားအနေနှင့်လည်း မိမိငယ်ကျွန်များနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် မင်းဟူသော ရာဇမာန်ကိုမသုံးဘဲ မေတ္တာတရားကို အခြေခံ၍ ကြင်ကြင်နာနာ ခွင့်လွှတ်တတ်ပုံ၊ အမှားကိုထောက်ပြလျှင်လည်း ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့် လက်ခံပုံတို့မှာ နှစ်သက်လေးစားဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ လျှောက်ထုံးကျမ်းများသည် အုပ်ချုပ်သူ လူတန်းစားတို့၏ ထားရှိသင့်သော သဘောထားကို ရှေ့ဆောင်လမ်းပြဖြစ်နေသော စာပေများဖြစ်ပါသည်။

---

[၁] အောင်၊ ဦး၊ ၂၀၁၂၊ ၇၂။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

မြန်မာစာပေသမိုင်း၌ တွေ့ရသော လျှောက်ထုံးစကားပြေကျမ်းများကို လေ့လာကြည့်သောအခါ မင်းဧရာဇ်တို့ သိလိုသော၊ သိသင့်သော အချက်အလက်များကို မှူးမတ်ပညာရှိတို့က ပြန်လည်လျှောက်ထားပုံများကို မှတ်တမ်းတင်ထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ဦးအောင် စီရင်ရေးသားသည့် ကဝိသေတ္တာမဉ္ဇူသာ ခေါ် ဦးပေါ်ဦး လျှောက်ထုံးကျမ်းတွင် ရာဇဝင်များ၌ ရေးခွင့်မရခဲ့သော ဘိုးတော်ဘုရားနှင့် ငယ်ကျွန်များ၏ ဆက်ဆံရေးကို ဗဟုသုတလည်းရ၊ ရသလည်းမြောက်အောင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံးလာ မြင်းစုဝန်ဦးမြတ်ထင်ကို ငယ်စဉ်ကပင် ထမ်းရွက်ဖူးသူဖြစ်၍ ကျေးဇူးရှိသည့်အတွက် ချီးမြှောက်ထိုက်ကြောင်းနှင့် အမတ်ကြီး ဦးပေါ်ဦးက သံတော်ဦးတင်သောအကြောင်း လျှောက်ထုံးတွင် ရောင်းရင်းဖော်ချင်း အပေါ် ဝန်တိုစိတ်ကင်းကင်းနှင့် ရာထူးရရှိအောင် စေတနာထား လျှောက်ထားပေးပုံကို နှစ်သက်ကြည်နူးဖွယ် တွေ့ရသည်။ တစ်ဖက်မှလည်း ငမြတ်ထင်၏ အရှင့်အပေါ် သစ္စာရှိရှိ လုပ်ကျွေးခဲ့သည့်အလျောက် မိမိယုံကြည်ရာကို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြုရဲလုပ်ရဲသော သတ္တိမှာလည်း ကရုဏာသက်စရာ၊ ချီးကျူးစရာ ဖြစ်သည်။ ဘိုးတော်ဘုရား၏ တရားမျှတမှုလည်းရှိ၊ ငယ်ကျွန်များကိုလည်း မြှောက်စားချင်သော စိတ်စေတနာကိုလည်း လေးစားဖွယ် တွေ့ရသည်။ ပရိသတ်တို့ကို နှစ်သက်ကြည်နူးမှု ဖြစ်စေသည့် စာပေကောင်း ဖြစ်သည်။

ယိုးဒယားကပြန်လာရသော အရေးအကြောင်းတွင် ခွေးလောင်းဖြစ်၍ မကြံနိုင်ဟု သံတော်ဦးတင်ကြောင်း လျှောက်တင်သည့်လျှောက်ထုံးတွင် အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး၏ အမှန်တရားလည်းဖြစ်၊ ဘိုးတော်ဘုရားအနေနှင့်လည်း အပြစ်မယူသာ၊ ရယ်မောပျော်ရွှင်ဖွယ်လည်းဖြစ်အောင် လျှောက်တင်ပုံမှာ ဟာသရသလည်း မြောက်ပါသည်။

အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦးကို ရာဇဝတ်တော်နှင့် သိန္နီမြို့သို့ပို့သည်ကို ပြဆိုသည့် အကြောင်းတွင် ဦးပေါ်ဦး၏ မိမိအရှင်သခင်အပေါ် သစ္စာရှိရှိ၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့နှင့် အကျိုးရှိအောင် လျှောက်တင်ပုံကို တွေ့ရသည်။ မိမိကျေးကျွန်ရင်း၏ စေတနာရင်းတို့ကို ခံစားနားလည်ပေးနိုင်သော ဘိုးတော်ဘုရား၏စိတ်ဓာတ်တို့ကို ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ကျူးတင်ပြထားသည်။ မင်းနှင့်မင်းမှုထမ်းကောင်းတို့ကြားတွင် ရှိသင့်ရှိထိုက်သော သဘောထားကို တင်ပြထားပုံ ကောင်းမွန်သည်။ ကြည်နူးဖွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။

လျှောက်ထုံးပါအကြောင်းအရာများသည် တန်ဖိုးရှိရုံသာမက အရေးအသား ကလည်း အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်သည်။ သိမ်မွေ့ညင်သာယဉ်ကျေးသည်။ လျှောက်ထုံးပါ မင်းမှူးမတ်တို့၏ ပြောစကားများတွင် ခံစားမှုလေသံပေါ်အောင် ရေးနိုင်သည့်အတွက် လေးစားဖွယ်စိတ်ဓာတ်များ ပေါ်လွင်နေ၍ ရသမြောက်သည်။ ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံးသည် အကြောင်းအရာနှင့် အရေးအသား ဆီလျော်လိုက်ဖက် သည့်အတွက် ပရိသတ်အား အတွေးအမြင်တိုးတက်စေရုံသာမက နှစ်သက်ခြင်းရသ ကိုလည်း ခံစားစေနိုင်ပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော မဟာပညာကျော်လျှောက်ထုံး၊ မဏိရတနာပုံကျမ်း ခေါ် ဝန်ဇင်းမင်းရာဇာလျှောက်ထုံးနှင့် အယူတော်မင်္ဂလာ လျှောက်ထုံးများသည်လည်း အမတ်ကြီးဦးပေါ်ဦး လျှောက်ထုံးကဲ့သို့ပင် အကြောင်း အရာ တန်ဖိုးရှိကြပါသည်။ မြန်မာမင်းတို့လက်ထက် ပညာရှိမတ်ကြီးများ၏ အတွေး အမြင်နှင့် စာပေကျမ်းဂန် ဗဟုသုတများစွာ ပါဝင်ပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ လျှောက်ထုံးကျမ်းများကိုလည်း လေ့လာ၍ သုတေသနစာတမ်း ပြုစုသင့်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၁၉၈၃)။ ***ရှေးခေတ်မြန်မာစကားပြေ၊ မြန်မာစကားပြေစာတမ်းများ (ပထမတွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။

ဉာဏ၊ ရှင်။ (၁၉၉၀)။ ***အမေးတော်ပုံကျမ်း***။ ရန်ကုန်၊ ကဝိန္ဒာသီရိစာပုံနှိပ်တိုက်။

မောင်မောင်ကြီး၊ ဦး။ (၁၉၈၃)။ ***မြန်မာစကားပြေသမိုင်း***။ ရန်ကုန်၊ သိန္ဓိမြိုင်ပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၁၉၉၁)။ ***မြန်မာအဘိဓာန်***။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။

လှသမိန်။ (၁၉၆၁)။ ***ဂန္ထဝင်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိပေါင်းချုပ်***။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။

သိန်း၊ ဆရာ(မော်ဘီ–)။ (၁၉၆၇)။ ***ပါးစပ်ရာဇဝင်(ပထမတွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ အေးအေးစာပေတိုက်။

သိန်း၊ ဆရာ(မော်ဘီ–)။ (၁၉၆၇)။ ***ပါးစပ်ရာဇဝင်(ဒုတိယတွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ အေးအေးစာပေတိုက်။

အောင်၊ ဦး။ (၂၀၀၉)။ ***ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံး ကဝိသေတ္တုမဉ္စူသာကျမ်း (ပထမတွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

အောင်၊ ဦး။ (၂၀၁၂)။ ***ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံး ကဝိသေတ္တုမဉ္စူသာကျမ်း(ဒုတိယတွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ဂျာနယ်

စန်းစန်းရီ၊ ဒေါ်။ (၁၉၉၇)။ ***ဖြတ်ထုံးလျှောက်ထုံးကျမ်းများမှ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု***၊ မြန်မာစာ သုတေသနဂျာနယ်၊ အတွဲ–၂။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာဌာန။